

AKTIVNOSTI POLICIJE OB POPLAVAH NA GORENJSKEM

Activities of the police during the floods in Gorenjska

Simon Vindiš*

Povzetek

Policija, organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve (MNZ), je pomemben člen v celovitem sistemu, ki je organiziran za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in katerega cilj je zmanjšanje števila nesreč ter preprečitev oziroma zmanjšanje števila žrtev in drugih posledic teh nesreč.¹ Tako policija poleg svojih temeljnih nalog, ki jih določa 3. člen Zakona o policiji, opravlja tudi naloge za zaščito, reševanje in pomoč v nesrečah na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.² Izvajala jih je tudi ob naravni nesreči, poplavih na Gorenjskem, septembra leta 2007. Ustrezna pripravljenost na take nesreče je omogočila uspešno in učinkovito izvedbo načrtovanih nalog MNZ in policije ob teh poplavih,³ s poudarkom na ukrepih za preprečitev oziroma zmanjšanje števila žrtev in drugih posledic. S predstavitvijo aktivnosti bom poskušal osvetliti vlogo policije v tem sistemu, zlasti njene naloge in pristojnosti v odnosu do drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč.

Abstract

The police force, a body under the authority of the Minister of the Interior (MI), is an important part of the entire system organised to protect against natural and other disasters. The aim of this system is to reduce the number of disasters and prevent or reduce the number of casualties and other consequences of such disasters. So in addition to its basic tasks as defined by Article 3 of the Police Act, the police force performs tasks of protection, relief and assistance during disasters pursuant to the Protection Against Natural and Other Disasters Act. Such tasks were also performed during the natural disaster of flooding in Gorenjska in September 2007. Adequate preparation for such disasters enabled the successful and effective fulfilment of planned tasks by the MI and police during these floods, with emphasis on measures to prevent or reduce the number of casualties and other consequences. By presenting this activity I shall attempt to shed light on the role of the police in this system, and especially its tasks and competence in relation to other forces for protection, relief and assistance.

Uvod

Zaradi nenadnega močnega deževja so reke in potoki prestopili bregove in poplavlili ceste, voda je odnesla na desetine avtomobilov, poplavlila objekte, s pobočij pa prožila zemeljske plazove na širšem območju Gorenjske. Nekateri deli Gorenjske so bili odrezani od drugih. V Kropi in Bohinju so plazovi grozili večjemu številu hiš, reka Kroparica je zalila več stanovanjskih hiš na glavnem trgu v Kropi, reka Sava pa je na več mestih poplavlila regionalno cesto Bled-Bohinjska Bistrica, tako so v Soteski ljudje, med njimi tudi več otrok, v avtobusu ter osebnih in tovornih vozilih ostali ujeti med plazovi in ob še vedno naraščajoči Savi. Okrog 14. ure dne 18. 9. 2008 se je v Tržiču, kjer so vodotoki in hudourniki poškodovali komunalno infrastrukturo, za vrtcem Palček sprožil 60 kubičnih metrov velik plaz. Žrtev na srečo ni bilo. Voda je poplavlila več stanovanjskih hiš tudi

na območjih Cerkelj na Gorenjskem, Vogelj in Zaloga, poplavljenih in poškodovanih je bilo več cest, sprožilo pa se je tudi več plazov. Neurje z dežjem je najhuje prizadelo Železnike in okoliške kraje, Selško dolino in širše območje Škofje Loke. V Železnikih je reka Sora, skupaj z drugimi potoki, prestopila bregove, odnesla oz. poškodovala nekatere ceste, najbolj proti Davči in Zalem Logu, z muljem in gramozom zalivala stanovanjske in druge objekte, nanašala drevje in drug material, lomila in odnašala nasipe, škarpe, mostove, lope, barake in garaže, močno poškodovala stanovanjske in druge objekte ter odnašala avtomobile, avtobuse in tovornjake, visoka voda pa je grozila, da bo zalila nevarne kisline v podjetju Domel. Zaradi dotoka in nanosa različnega materiala, tudi avtomobilov, je voda prestopila bregove tudi nižje od Železnikov, v Selški dolini in na širšem območju Škofje Loke. V Železnikih in Zalem Logu je bilo več oseb pogrešanih.

* mag., Ministrstvo za notranje zadeve RS, Policija, PU Kranj, Bleiwiesova c. 3, Kranj, simon.vindis@policija.si

¹ 1. člen Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, Ur. list RS, št. 51/06.

² Ur. list RS, št. 107/06.

³ Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve in policije ob poplavih, št. 145-04-833-15/2004/1, 3. 11. 2004.

Odziv policijske uprave (PU)

Kranj

Glede na razvoj dogodkov in posledic ter stanje ogroženosti je bil aktiviran načrt dejavnosti MNZ in policije ob poplavih, ki vsebuje naloge, usmeritve in podlage za načr-

tovanje in opredelitev nalog MNZ in policije (na državni, regionalni in lokalni ravni). Določa:

- prve nujne ukrepe oziroma naloge glede na oceno razmer;
- naloge na ogroženem območju;
- naloge za evakuacijo lastnih sil, materialno-tehničnih sredstev, oborožitve in streliva ter za zaščito dokumentarnega gradiva;
- sisteme komuniciranja in izmenjave informacij ter rezervne oz. drugačne oblike izmenjave informacij;
- postopke/procese za delo policistov na ogroženem območju in ustrezno logistično podporo;
- možnost izvajanja samopomoči oz. prve pomoči poškodovanim;
- ukrepe za blažitev posledic, predvsem za preprečevanje sekundarne škode.

Še pred pojavom večjih poplav in posledic je Sektor uniformirane policije PU Kranj zaradi slabšanja razmer na posameznih območjih policijskim postajam in oddelku (PP in PO) odredil izvedbo nujnih ukrepov, in sicer da:

- starešine prevzamejo organiziranje in vodenje ter usklajevanje dela na terenu;
- zagotovijo potrebno število policistov za izvajanje nalog policije na ogroženih območjih (odrejanje nadurnega dela);
- sproti obveščajo operativno-komunikacijski center (OKC) o razmerah in mu predlagajo prerazporeditev patrulj oz. policistov glede na slabšanje oz. umiritev razmer na posameznih območjih.

Odrejene so jim bile naslednje nujne naloge:

- varovanje življenja in premoženja ljudi;
- pomoč prebivalcem ter silam za zaščito, reševanje in pomoč pri odpravljanju trenutnih posledic in sanaciji razmer;
- preprečevanje kaznivih dejanj, prekrškov in drugih negativnih ravnanj;
- zavarovanje krajev dogodkov (izlitij vode, poplavljenih podvozov ...), predvsem na javnih cestah;
- preusmerjanje prometa z vzpostavljanjem možnih obvozov (postavitev prometne signalizacije ali fizično usmerjanje prometa);
- dajanje opozoril, navodil in ukazov osebam, državnim organom, gospodarskim družbam, samostojnim podjetnikom posameznikom, organom, organizacijam in samoupravnim lokalnim skupnostim;
- obveščanje javnosti o razmerah in posebnostih na posameznih območjih preko predstavnika za stike z javnostjo PU ali OKC;
- izvajanje drugih nalog policije.

Naloge PU Kranj ob poplavah

Po sprejemu obvestila o poplavah oz. zaradi posledic, ki so jih poplave povzročile ljudem, na objektih in v naravi, so v PU Kranj začeli izvajati naloge iz načrta, in sicer iz dveh glavnih vsebinskih sklopov:

- sprejem obvestil, obveščanje in poročanje, aktiviranje

sil in organiziranje dela;

- ukrepi policije na ogroženih območjih.

Sprejem obvestil, obveščanje in poročanje, aktiviranje sil in organiziranje dela

Po sprejemu obvestil o poplavah je **OKC** prevzel in **izvedel prve nujne ukrepe**:

- obveščanje pristojnih služb in organov po sistemu obveščanja (ReCCO, OKC GPU in NOE PU, odgovornih oseb PU, člana regijskega štaba CZ iz policije in drugih);
- napotitev razpoložljivih policijskih patrulj na ogrožena območja;
- določitev vodij policijskih intervencij za usklajevanje nalog z vodji intervencij za zaščito, reševanje in pomoč po ogroženih območjih;
- zbiranje informacij o razmerah in ocenjevanje okoliščin za sklic operativnega štaba;
- organiziranje in vodenje dela do vzpostavitve in začetka dela operativnega štaba.

Ob 19.00 je bil **aktiviran oz. sklican operativni štab (OŠ) PU** – za neposredno vodenje in spremljanje poplav in z njimi povezanih dogodkov na območju PU, usklajevanje in usmerjanje dela enot PU Kranj in drugih enot, ki so opravljale naloge na tem območju (deloval je do 20. ure dne 19. 9. 2007). Naloge OŠ so potekale po določenih pravilih⁴:

- seznanitev z razmerami in prevzem nalog od OKC (vodje izmene),
- ocena razmer,
- vzpostavitev pregleda položaja in delovanja patrulj v geografskem informacijskem sistemu (GIS),
- vzpostavitev pregleda ogroženih območij, dogodkov in posledic v GIS in določitev prioritete reševanja (uporaba table),
- reševanje dogodka za dogodkom po določenih prioritetah,
- določitev člana OŠ, ki kronološko vodi pregled in takoj analitično obdeluje vse dogodke, podatke in odrejene ukrepe v zvezi s pogrešanimi osebami.

Zaradi razsežnosti posledic v naravi so bile **aktivirane dodatne policijske sile**. Po odredbi namestnika generalnega direktorja policije je bila dne 18. 9. 2007 ob 20.45 sklicana posebna policijska enota (PPE) PU Ljubljana, v nadaljevanju pa še PPE PU Postojna in PU Koper; za neposredno zagotavljanje splošne varnosti ljudi in premoženja na prizadetih območjih, predvsem v Železnikih. Dne 21. 9. 2007 je bila sklicana še PPE PU Kranj, predvsem za izvajanje 39. člena Zakona o policiji⁵ na območju Železnikov.

⁴ Pravila o delovanju operativnih štabov policije, št. 0016-4-Z-012-145/00-22, 13. 10. 2000.

⁵ 39. člen določa: »Če je mogoče pričakovati, da bo na določenem območju ali v določenem objektu prišlo do ogrožanja življenja ali osebne varnosti ljudi ali do ogrožanja premoženja večje vrednosti oziroma je do tega že prišlo, ali iz razlogov zagotavljanja varnosti določenih oseb ali objektov smejo policisti izprazniti to območje ali objekt, prepovedati dostop, ga pregledati in omejiti gibanje v njegovi neposredni bližini.«

Ukrepi policije na ogroženih območjih

Na ogroženih in prizadetih območjih, predvsem v Železnikih, smo selektivno in prilagojeno razmeram, ki so zahtevale ali dopuščale izvajanje posameznih nalog policije (ločeno med poplavami in po poplavih), izvajali naslednje ukrepe:

- varovanje prizadetega območja,
- urejanje prometa,
- vzdrževanje javnega reda in preprečevanje kaznivih dejanj ter
- ogled in preiskovanje varnostnih dogodkov.

S temi ukrepi smo na prizadetem območju zagotovili varnost ljudi in njihovega premoženja, neoviran dostop silam za zaščito, reševanje in pomoč, preprečevali kazniva dejanja, kršitve javnega reda in druga negativna dejanja ter preiskali varnostne dogodke, zlasti najdbe trupel pogrešanih oseb.

Ob varovanju območja, vzdrževanju javnega reda in preprečevanju kaznivih dejanj smo tudi **omejili dostop in gibanje na prizadetem območju**. Ukrepi smo izvajali od 23. ure dne 21. 9. 2007 do 6. ure dne 1. 10. 2007, zanj pa smo se odločili iz naslednjih razlogov:

- po poplavi so bili na širšem območju Železnikov identificirani storilci kaznivih dejanj, ki so prihajali zaradi zbiranja starega železa in žlebov ter odkup v poplavi poškodovanih vozil;
- predstavniki Občine Železniki so preko sredstev javnega obveščanja pozivali prebivalce iz celotne Slovenije, naj pridejo pomagat prizadetim občanom v Železnikih;
- po normalizaciji razmer si je prizadeto območje in posledice poplave dnevno želelo ogledati veliko ljudi iz drugih krajev Slovenije, zato je bilo upravičeno pričakovati, da bodo posamezniki lahko poskušali izkoristiti okoliščine za tatvine iz nezavarovanih objektov ali druga kazniva dejanja.

Druge naloge

Aktivirana je bila tudi **Letalska policijska enota**, ki je sodelovala pri iskanju pogrešanih oseb (pregledu terena) ter pri humanitarnih, oskrbovalnih, opazovalnih in drugih nalogah, pomembnih za zaščito, reševanje in pomoč na prizadetih območjih, zlasti v Železnikih in okoliških krajih. Takoj smo vzpostavili **sodelovanje s civilno zaščito (CZ)**. Predstavnik policije sta bila vključena v regijski in občinski štab CZ (v Občini Železniki), tako sta povezala delovanje policije in CZ. Predstavnik za stike z javnostjo PU pa je zagotavljal usklajeno, objektivno, celovito in pravočasno **obveščanje javnosti** o poplavih in posledicah.

Sklepne misli

Nesreča je bila pomembna preizkušnja oz. »ura resnice« za sistem kot celoto in tudi za policijo. Pokazala se je njena dejanska pripravljenost za izvedbo potrebnih nalog v nesreči, katere posebnosti sta bili njen obseg in teža posledic.

Po analizi dela PU Kranj oz. njenih enot v nesreči lahko zaključimo, da je bil odziv policije v nesreči pravočasen. Organizacija delovanja, tako na upravljavsko-vodstveni kot tudi na izvedbeni ravni, vključno z vzpostavitvijo posameznih oblik dela na različnih ravneh, je bila ustrezna. Še posebej je potrebno poudariti odlično sodelovanje s silami za zaščito, reševanje in pomoč. Tudi zato je bilo delovanje policije učinkovito in uspešno. Potekalo je po zakonskih in podzakonskih določbah, po internih navodilih in usmeritvah ter po vnaprej pripravljenem načrtu dejavnosti MNZ in policije ob poplavih. Analiza je potrdila, da je bil načrt pomembno vodilo pri izvajanju ukrepov PU Kranj v nesreči.

Seveda pa je analiza pokazala tudi pomanjkljivosti, na osnovi katerih je potrebno dograditi izhodišča sistema oz. delovanje policije v njem, da bi zagotovili še učinkovitejše in uspešnejše varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.